

УДК [378.016:796 – 056.22]

Ніна Грибок, кандидат педагогічних наук
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Розглянуто можливості застосування інтерактивних методів навчання в процесі теоретичної підготовки з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи. Наведено приклади застосування інтерактивних методів навчання зі студентами спеціальної медичної групи. Встановлено, що запропоновані інтерактивні методи навчання сприяють більшій якості засвоєння навчального матеріалу, спрямованого на підвищення рівня культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, студенти спеціальної медичної групи, культура здоров'я.

Лит. 6.

Ніна Грибок, кандидат педагогических наук
Луганского национального университета имени Тараса Шевченко

ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ В КОНТЕКСТЕ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ КУЛЬТУРЫ ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ГРУППЫ

Рассмотрены возможности применения интерактивных методов обучения в процессе теоретической подготовки по физическому воспитанию студентов специальной медицинской группы. Приведены примеры применения интерактивных методов обучения со студентами специальной медицинской группы. Установлено, что предложенные интерактивные методы обучения способствуют более качественному усвоению учебного материала, направленного на повышение уровня культуры здоровья студентов специальной медицинской группы.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, студенты специальной медицинской группы, культура здоровья.

Nina Hrybok, Ph.D. (Pedagogic),
Luhansk National University by T. Shevchenko

APPLICATION OF INTERACTIVE METHODS OF TEACHING IN THE PROCESS OF THEORETICAL TRAINING ON PHYSICAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF INCREASE OF HEALTH CULTURE LEVEL OF STUDENTS OF SPECIAL MEDICAL GROUP

Possibilities of application of interactive methods of teaching in the process of theoretical preparation on physical education of students of special medical group are considered in the article. The examples of application of interactive methods of teaching with the students of special medical group are resulted. It was founded the offered interactive methods of teaching are instrumental in more high-quality mastering of educational material that will be instrumental in the increase of health culture level of students of special medical group.

Keywords: interactive methods of teaching, students of special medical group, culture of health.

Вступ. Актуальне завдання сучасної системи освіти, зокрема педагогічної – це підготовка висококваліфікованого фахівця, здатного не тільки передавати знання з певної галузі науки, але й творчо мислити, діяти в нестандартних ситуаціях, працювати в колективі заради спільного результату [1].

Введення у навчальний процес інтерактивних методів навчання дозволяє вирішити нагальні потреби у підготовці фахівця нового типу,

адекватного вимогам сучасного суспільства, фахівця, який здатен шукати рішення у співпраці з колегами, в активному обміні знаннями [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми застосування інтерактивних методів навчання приділяли увагу такі вчені як С. Амеліна, Н. Бутенко, Н. Герасимова, Л. Даниленко, Д. Добриніна, Г. Ковальчук, А. Колот, М. Пащенко, Е. Погребная, В. Ревенко, О. Сидоренко, С. Сисоева, О. Січкарук, І. Тяллева та ін. Разом з тим, до

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

сьогоднішнього часу не приділялося належної уваги щодо застосування інтерактивних методик у контексті формування культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи.

Робота виконана за планом НДР Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Формулювання цілей роботи. Метою статті є розкриття можливостей застосування інтерактивних методів навчання в процесі теоретичної підготовки з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи у контексті формування культури здоров'я студентів відповідної категорії.

Результати досліджень. Сучасний етап розвитку освіти характеризується постійним пошуком інноваційних підходів, впровадженням інтерактивних форм, методів навчання тощо. Ми цілком підтримуємо ці тенденції. У нашому випадку, студент спеціальної медичної групи повинен не тільки оволодіти певними руховими вміннями та навичками, але й глибокими знаннями з відновлення, зміцнення та збереження власного здоров'я. Задля цього необхідно вести пошук нових підходів до покращення засвоєння необхідних теоретичних знань та творчого їх застосування у практичній діяльності.

За допомогою інтерактивних методів навчання відбувається спілкування всіх членів колективу; розширюються пізнавальні можливості учня (здобування, аналіз, застосування інформації з різних джерел); підвищується рівень засвоєння знань; підвищується можливість контролювання вчителем рівня засвоєння знань учнями тощо [3, 58]. Застосування інтерактивних методів допомагає не тільки краще засвоїти знання, але й сприяти творчому розвитку, який є вкрай необхідним для удосконалення індивідуальної оздоровчої системи.

Інтерактивні методики дозволяють плідно реалізовувати навчальну, виховну та розвиваючу функції педагогічного процесу, сприяють активному формуванню знань у студентів через самостійну роботу та колективне обговорення, розвивають та вдосконалюють інтелектуальні вміння, продуктивне та творче мислення, а також дозволяють активно формувати професійні соціальні якості майбутніх фахівців. Для викладача така організація навчання є дієвим способом отримання зворотного зв'язку, що сприяє можливості ефективно коригувати процес оволодіння знаннями та вміннями, організувати консультативну допомогу студентам [2]. За даними американських учених, під час лекції учень засвоює всього 5 % матеріалу, під час читання – 10%, роботи з відео/аудіоматеріалами

– 20%, під час демонстрації – 30%, під час дискусії – 50%, під час практики – 75%, а коли учень навчає інших чи відразу застосовує знання – 90%. Особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що учні навчаються ефективній роботі в колективі. На жаль, навіть старшокласники часто не мають цих навичок [4].

Інтерактивне навчання – це перш за все спосіб пізнання, здійснюваний у формах спільної діяльності учнів, де всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свої власні [5, 217].

Пропонуємо розгляд застосування інтерактивних методів навчання на базі Донбаського державного технічного університету. У даному університеті нами впроваджений додатковий зміст до теоретичної підготовки з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи як в процесі навчальних занять, так і факультативних. Отже, розглянемо застосування інтерактивних методик на прикладі додаткового матеріалу теоретичної підготовки з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи.

У експериментальній групі ми намагались застосовувати інтерактивні методи при вивченні майже усіх тем теоретичної частини навчального предмету фізичного виховання у студентів спеціальної медичної групи, але особливо активно вони застосовувались при вивченні запропонованих нами додаткових питань, які входять до змістовних ліній “Духовне здоров'я”, “Психічне здоров'я” та “Фізичне здоров'я”. Це у свою чергу було не випадково, оскільки специфіка навчального матеріалу особливо потребувала активної діяльності студентів, висловленні власних думок, проявів творчості тощо.

Теоретичний матеріал надавався студентам експериментальної групи як на початку кожного заняття, так і в процесі факультативних занять (елективний компонент навчальної програми). Таким чином, здійснення теоретичної підготовки на початку занять відбувалось за допомогою таких інтерактивних методів як: бесіда, дискусія, аналіз конкретної ситуації, метод круглого столу. У процесі факультативних занять використовувались такі інтерактивні методи: лекція прес-конференція, лекція вдвох, лекція з задалегідь запланованими помилками, проблемна лекція.

Враховуючи обмеженість вимог до публікації, пропонуємо розглянути приклади застосування окремих інтерактивних методів, таких як лекція прес-конференція, аналіз конкретної ситуації, проблемна лекція.

Важливе місце при викладанні теоретичного матеріалу займала “лекція прес-конференція”.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Суть цього методу полягає в тому, що викладач називає тему лекції і просить студентів письмово задавати йому запитання відповідно зазначеної теми. Кожний студент повинен протягом двох-трьох хвилин сформулювати найбільш цікавлячі його запитання, написати на аркуші та передати викладачеві. Викладач сортує запитання за їх смисловим змістом і починає лекцію. Викладання матеріалу будується не як відповідь на окреме запитання, а у вигляді зв'язаного розкриття теми, в процесі якої формуються відповіді [6].

За допомогою лекції прес-конференції розкривались такі питання як: взаємозв'язок і відмінності психічного і духовного здоров'я особистості; захворювання, що передаються статевим шляхом; шкідливі звички та їх вплив на здоров'я людини, що має захворювання та інші.

Наведемо приклад застосування інтерактивного методу "Лекція прес-конференція" при розгляді питання "захворювання, що передаються статевим шляхом". Проблема статевого виховання у теперішній час набуває особливої актуальності. Саме тому, враховуючи відсутність цієї теми в змісті інших предметів, що викладаються у технічному ВНЗ її було включено до експериментальної програми з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи.

На прохання викладача до студентів написати на аркушах запитання до зазначеної проблеми, викладачем було отримано наступні запитання: Дмитро Л. "Назвіть, будь ласка, які у теперішній час існують захворювання, що передаються статевим шляхом?". Христина Р. "Скажіть, а якими захворюваннями, що передаються статевим шляхом переважно хворіють люди?". Ріта Ш. "Чи багато випадків захворювання на СНІД відбувається за рахунок незахищених статевих стосунків?". Олена С. "Поясніть, будь ласка, чи правда, що презерватив не захищає на сто відсотків від зараження СНІДом та сифілісом?". Артур П. "Я чув, що ранні статеві стосунки є небезпечними для здоров'я. Чи це так? Якщо так, то на що саме це впливає?". Артем Р. "Я розумію, що займаючись сексом з дівчатами без презерватива я можу захворіти на гонорею, сифіліс, або навіть на СНІД, але я не можу ним користуватися і не хочу (мені з ним дискомфортно). Скажіть, будь ласка, як уникнути такого зараження? Вибачте за відверте запитання!". Аліса Т. "Якщо в нашій країні багато молоді хворіє на СНІД, можливо школярів потрібно починати виховувати стосовно статевих відносин раніше. Як Ви вважаєте з якого віку потрібно здійснювати статеве виховання дітей?". Оксана Ч. "Чи повинно статеве виховання здійснюватись у сім'ї батьками?" та інші.

Зазначимо, що представлені вище запитання вже розташовані викладачем у логічній послідовності. Після розташування запитань у зазначеному вигляді викладач починав давати ґрунтовні відповіді на отримані запитання. Таким чином, студенти мали можливість не тільки більше дізнатись з зазначеної проблеми, але й почути відповіді на питання, що їх цікавлять. В завершенні викладач підводив підсумкову оцінку запитань, які поставили студенти як віддзеркалення знань та інтересів слухачів.

Аналіз конкретної ситуації застосовувався при викладанні теоретичної частини фізичного виховання. Особливо корисно аналіз з розбором конкретної ситуації застосовувався при вивченні таких питань як: "Особливості підбору оздоровчих технологій, що впливають на формування духовного здоров'я особистості"; "Особливості підбору оздоровчих технологій, що впливають на формування та збереження психічного здоров'я особистості"; "Особливості підбору оздоровчих технологій, що впливають на формування, відновлення, зміцнення та збереження фізичного здоров'я особистості" та ін. Зазначені теми потребують не тільки оснащення студентів необхідними теоретичними знаннями, але й практичними прикладами. Їх вивчення відбувалося після того, як студенти ознайомились з теоретичними основами застосування оздоровчих технологій. У цьому разі студенти, спираючись на загальні відомості про застосування тих чи інших оздоровчих технологій мали можливість вивчати проблему особливостей їх застосування при конкретних умовах окремою людиною.

Так, розкривши особливості підбору оздоровчих технологій, що впливають на фізичний аспект здоров'я, викладач наводить приклад конкретної особистості, якій потрібно підібрати найбільш сприятливі оздоровчі технології, вказуючи при цьому стан її здоров'я, індивідуальні особливості, стать, спеціальність, чи має шкідливі звички, якщо так, то які, (перша чи друга зміна у яку студент навчається), чи студент працює, чи багато займається на комп'ютері, чи достатньо гарно харчується тощо.

Приклад особистості студента: "Студент (умовно Ігор) навчається на першому курсі, спеціальності обробка металів тиском, факультету металургії. Діагноз: С-подібний сколіоз, гастрит з підвищеною кислотністю шлунку. Ніколи не займався спортом, у школі намагався уникати занять з фізичної культури (з третього класу займається фізичною культурою у підготовчій групі, з сьомого класу розподілений до спеціальної медичної групи з діагнозом гастрит). Серед

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

основних причин уникнення занять з фізичної культури є відсутність бажання, та нерозуміння навіщо вони потрібні. Відомо, що (Ігор) палить, інколи вживає алкогольні напої. Харчується нерационально, не завжди дотримується режиму харчування. Дієти дотримується тільки при загостренні гастриту. Загострення виникають достатньо часто. Намагається заліковувати загострення за рахунок вживання таблеток. Студент навчається у першу зміну. Дихає переважно ротом, не любить зимову пору року. Інколи відпочиває влітку на морі.

Отже, перелічивши всі особливості заданої особистості та його спосіб життя, студенти залучались до обговорення конкретного (уявного) студента, виявляючи правильні і неправильні аспекти його способу життя, враховуючи та підбираючи оздоровчі технології, що впливають на фізичний аспект здоров'я, які є найбільш доцільними у конкретному випадку, враховуючи стан здоров'я та індивідуальні особливості студента. Після аналізу студентів викладач підводив підсумки, відмічав найкращі думки та пропозиції та дуже коректно й обережно коректував їх з відповідним обґрунтуванням.

Після цього для виконання вдома студентам задавали проаналізувати власний спосіб життя та спробувати собі підібрати оздоровчі технології для фізичного аспекту здоров'я з урахуванням існуючого діагнозу, індивідуальних особливостей тощо. Це у свою чергу дозволяло не тільки добре закріпити загальні теоретичні знання з застосування окремих оздоровчих технологій, але й проявляти творчість та замислитись над власним способом життя.

У роботі з експериментальною групою також застосовувалась проблемна лекція. Головна функція проблемного навчання – розвиток творчого мислення, творчого підходу до діяльності. У **проблемній лекції** можуть ефективно використовуватися дві категорії – проблемне запитання та проблемне завдання [2].

Цей метод був доцільним, оскільки за його допомогою, щоб вирішити поставлену перед студентом проблему він повинен глибоко замислитись. Так, наприклад, проблемна лекція застосовувалась при розгляді питання “Особливості удосконалення та перероблення індивідуальної оздоровчої системи при наявності захворювання людини”. У попередньому випадку студенти вчилися аналізувати окремі ситуації пов'язані зі станом здоров'я та з особливостями підбору оздоровчих технологій, які сприятливо позначались на стані здоров'я умовно наведеної особистості.

В даному випадку студентам наводилось

завдання, яке вимагало від них розмірковувань та відповідних пропозицій. Так, наприклад, після того, як викладач розповів основи удосконалення і перебудови індивідуальної оздоровчої системи, перед студентами ставилось завдання удосконалення вже існуючої (у кожного) власної оздоровчої системи з урахуванням наведених викладачем умов. Приклад умов: а) у Вас погіршився стан психічного здоров'я у зв'язку з виникненням конфлікту з викладачем; б) у Вас відбулися зміни у сімейному становищі (Ви одружились); в) у Вас змінився режим дня у зв'язку з необхідністю підробітку і т.д.

Після того як студенти представляли свої думки товаришам, викладач сумісно зі студентами аналізували та тактовно виправляли можливі помилки. Таким чином, студенти вирішуючи поставлену перед ними проблему (перебудови, або удосконалення індивідуальної оздоровчої системи) не тільки вчилися вирішувати її творчо, але й отримувати певний досвід з удосконалення власної оздоровчої системи.

Висновки. Вищезазначене дозволяє констатувати, що застосування інтерактивних методів навчання відіграє важливе значення у формуванні культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи. Чому сприяє більш якісне засвоєння навчального матеріалу, який передбачає урахування усіх аспектів здоров'я (духовного, психічного, фізичного).

1. Ревенко В. *Інтерактивні технології навчання на сучасному етапі. Теорія і практика* [Електронний ресурс] / Вікторія Ревенко. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz_p/88/statti/49.pdf

2. Січкарук О. *Інтерактивні методи навчання у вищій школі* [Електронний ресурс] / Олена Січкарук. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/about/search/?searchid>

3. Комар О. *Навчання школярів за інтерактивними методами* / Ольга Комар // *Рідна школа*, 2006. – № 5. – С. 57 – 60.

4. Іванова-Комаріцук О. *Корисність інтерактивних методів навчання*. [Електронний ресурс] / О. Іванова-Комаріцук – Режим доступу: *Стаття журналу “Відкритий урок: розробки, технології, досвід”. За матеріалами: Освіта.ua. Дата публікації 07.02.2010. “Пляда”* <http://osvita.ua/school/technol/6564>

5. Митькіна О.В. *Методи інтерактивного обучения в формировании модели современного специалиста* / О. Митькіна // *Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена*. – 2010. – № 123. – С. 214 – 222.

6. Погребная Е.Н. [Електронний ресурс] / Е.Н. Погребная – Режим доступу: *Психолого-педагогические основы активных методов обучения* <http://tnaia.narod.ru/sk/> 12.03.2010

Стаття надійшла до редакції 12.03.2014